

postave vselej po pomenu besede same na sebi razlagati, in takó kakor se postava s postavo veže; težji razumljive verste se morajo z lože razumljivimi razjasniti — pred vsm pa se mora vediti, de postavedajavec vsako besedo s premislikam réče brez ovinkov in brez zaséde, in de tedej, če je v nekterih verstah besedo preobernil, je to s premislikam storil, ne pa iz pomote ali zató, kér se ena ali druga beseda morebiti prijetniši glasi.

Kar lovske pravice vtiče, mende vsak vé, de se na Krajskim niso iz podložne zaveze začéle. Tisti, ki imajo lovske pravice, so te pravice drugači zadoobili, in dosti lovskih pravic je tudi na taci zemljísih, ki so v gospóških očitnih bukvah (Landtafel) zapisane in ki tedej niso nikomur podložne.

Po tem takim se lovske pravice ne morejo v tiste razdelke zgorej imenovaniga noviga patenta podtakniti, kateri od nehanja položne zaveze govoré.

Tisti, ki imajo dan današnji lovske pravice, so jih kupili od Cesarice Marije Terezije v očitni dražbi, ki se je začéle 9. svečana in léto 1753 in je več dni terpéla. Zapisnik ali protokol te dražbe je še dobro hranjen. Vse lovske pravice skupej, po legi fará in vikarjatov razdeljene, so bile za 27699 gold. prodane. Avstrijski Cesarji so pa lovske pravice v krajski deželi od nekdanjih krajskih vojvodov takrat prejéli, ko je vladarstvo krajske dežele iz rok vajvodov v last avstrijskih Cesarjev prišlo.

Očitno je tedej, de lovske pravice na Krajskim ne izvirajo iz podložne zemljiške zaveze, ampak iz pravic, ktere je Cesarica prodala, ktere tedej le po drugi poti pravično jenjati zamorejo.

Kako se bojo pa dolžnosti pravično poravnale, ktere niso v 3. razdelku imenovaniga patenta zapopadene, so po sklepu državuniga zbora Cesar v 8. razdelku ukazali, de naj se komisija iz poslancov vsih deželá sostavi, která ima postavno osnovo izdelati in državnimu zboru predpoložiti, de se bo potem postava dala, kako imajo vse take gruntne dolžnosti nehati, ktere v 3. razdelku niso imenovane.

Kér tedej od Cesarja nikjer ni očitno izgovorjeno, de so lovske pravice že overžene, nima tedej zdej nobeden oblast, opravičenim lovcam lova ali jage braniti; kdor ga brani in morebiti clo s silo, zapade obstoječim kaznim ali štrafigam po dozdanjih postavah.

Tudi ribške pravice še dosihmal niso overžene, in tudi ta, ki te pravice kratiti hoče, zapade obstoječim kaznim. *)

Korl Kodeli.

Šuntarji na kmetih.

Nékiga te dni iz kmetov v Ljubljano pridšiga gospoda sim slišal pripovedovati, de je nek mož vpričo njega sledeče besede izustil: „Pravijo, de je vojska zató pred Dunaj prišla, de bo vse zopet na staro kopito spravila, de bomo mogli zopet tlako délati in po starim davke odrajtovati.“ — Kdo, vprašam, je kovač téh lažnjivih reči? Gotovo nihče drugi, kot nemškutarji v gosposkih suknjah, ki želijo, de bi se naše cesarstvo z nemško deželo poblodilo, in naš svitli, mili Cesar nehali biti. Slovénski kmetje! ki ste s svojim zdravim umam že toliko zapeljivih poskušinj v prah spremenili, ne verjemite takim ljudem, ki so svoj rod in svojo domovino malopridno zatajili. Ali bote morde tem ponemčenim balamutam več verjeli, kot sveti besedi, s ktero vas je, kakor ste unidan v Novicah brali, presvitli ustavni Cesar pred celim svetam očitno za-

*) Mi smo z dvema poslancama Dunajskiga zbora zastran lovskih in ribških pravic govorili in ju vprašali: ali je res, de je že postava dana, de nima nihče lovskih in ribških pravic več? pa obá sta nam odgovorila, de v ti reči še ni gotove postave, po kateri bi bile imenovani pravici overžene. Vredništvo.

gotovil, de vam ne bo ne ene že dovoljene dobrote prikratil; de je vojsko pred Dunaj le zató poslal, de se (od nezvestih Madžarov podkupljeni) puntarji premagajo? — In ako bi Cesar tudi zarés vse zopet na staro kopito spraviti hotel, to zdej ni kratko in malo več mogoče; vse ljudstva bi se proti njemu vzdignile, ko bi to res bilo. Tode ni res in ne bo nikdar res; gerda laž je in ostane.

Nemškutarji in Nemci tudi blodijo, de je Jelačić starokopitnež. Kaj Jelačić, vojvoda Slovanov, ki so pod starim kopitom in pod ptujo preoblastjo bolj od vsakiga drugiga ljudstva zdihovali — Jelačić starokopitnež? Kakó gerda gerda nemška in nemškutarska laž! Ali se ne bojuje Jelačić za enakopravnost vsih avstrijskih narodov, za Cesarja in prostost? Ali ni on sam rekel, de se on ravno zató z Madžari bojuje, kér sužnosti ne terpi? Ali ni on sam rekel, de je on za slobodo (frajost) govoril, ko si še ni nihče zastran prostosti ne čerkniti upal? Kakó gerda nemška in nemškutarska laž je tedej to, de je on starokopitnež, de je sovražnik slobode! Take slobode, kakoršno bi Dunajska derhal rada imela, take slobode on se vé de ne terpi; Jelačić in vsi umni ljudje našiga cesarstva hočejo imeti pravo slobodo.

J. Navratil.

Povedanje od slovenskiga jezika.

Spisal V. Vodnik.

(Dalje.)

Pervi Slovenci, kateri so lesém na kraj Laškiga prišli, so bili od Rimcov Sarmati limigantes, to je, mejači imenovani; ti to lesém na kraj hodili od leta Kristusoviga 334 noter do 551, in so bili pod oblastjo rimskih cesarjev. Po tem so še vedno perhajali, ob vodah Save, Drave in Mure prebivali pod oblastjo Longobardov, Avarov in Frankov do leta 624. Od tiga leta noter do 748. so imeli lastne vojvode; in po tem so peršli pod nemške ali frankovske kralje.

Iz tega, kar je do sedaj rečeno, spoznamo, de Slovence je sploh imé vsih ludstev tiga jezika na prostori od pol milijona na štiri vogle mil. Potlej pa pridejo posebne imena sledniga slovenskiga roda od dežele, v kateri prebiva. Tako so Pomorjani per morji, Polci na planavah ali na póli, in mi Krajski na kraji; kér naša dežela je kraj, krajna in meja, ali konec Slovencev proti Laškim.

Kdaj se je to imé začélo, pisarji nič ne povejo; pervo pismo, katero Krajno imenuje, je pismo kralja in Cesarja Henrika, v katerim je gospósko Bled na Gorenkim daroval Sebenskimu, zdej Briksenskimu škofu v letu 1004 deseti dan maliga travna. To pismo govori, de Bled leži v deželi Krajna pod oblastjo kneza Vatiló.

Krajna je bila vender dosti popred imenovana, zato kér to darovavsko pismo pravi, de se tako med ludmi imenuje.

Slovenci v goratih deželah so dobili imé, de so Goratani, od gorá. Od tod pride Korotan, Gorošci ali Korošci.

Kras se imenuje po slovensko skalovit kraj; krasina skalovita pokrajna; zatorej so Krašovci prebivalci kamenate dežele med Vipavo in Terstam.

(Dalje sledi.)

Opomba k sostavku

„Staroslovenski spominki.“

De bi naši slovarji, ki pridno besede pobirajo, tudi negotovih in preneglo verženih iz sostavka prejšnjiga lista spod nadpisam „Staroslovenski spominki“ ne pobrali, se mi zdi potrebno dati naslednje kratko zjasnjenje. Ondi je rečeno: „Sničistve ni od senice izpeljati, temuč od priloga snik, snikov, kar pomení radovedniga (curiosus), kakor kaže gosp. Miklošič.“